

Психологічні особливості проявів почуття провини у жінок

Виконала – Яловська Яна Вікторівна, магістрант Вінницької Академії Безперервної Освіти

Науковий керівник – Яцюк Марія Валеріївна, кандидат психологічних наук, доцент

Об'єкт та предмет дослідження

Об'єкт дослідження – почуття провини як феномен емоційної сфери особистості

Предмет дослідження – психологічні особливості проявів почуття провини у жінок

Мета й гіпотеза дослідження

Мета дослідження – теоретико-експериментально обґрунтувати програму психокорекції почуття провини у жінок.

Гіпотеза дослідження – це припущення про те, виявлення особливостей проявів почуття провини у жінок надасть можливість розробити ефективну програму психокорекції.

Завдання дослідження

1. Дослідити та проаналізувати наукову літературу з проблеми переживання почуття провини особистістю;
2. Емпірично дослідити прояви почуття провини у жінок; уточнити емоційно-поведінкові патерни та соціальні чинники проявів почуття провини у них;
3. Розробити та апробувати психокорекційну програму, спрямовану на зняття психологічної напруги та попередження переживання почуття провини вище оптимального рівня у жінок.

Методи дослідження

- 1) Теоретичні методи: аналіз, синтез, узагальнення, моделювання, порівняння, абстрагування та аналогія.
- 2) Емпіричні методи: методи тестування проявів почуття провини.
- 3) Методи математичної статистики: кореляційний аналіз, сукупність, конкретизація, генералізація, вимірювання, χ^2 – критерій Пірсона.

Методики дослідження

- 1) «Вимірювання почуття провини та сорому» (Test of Self-Conscious Affect (TOSCA), авторства Дж.П. Тангnea – для діагностики когнітивного, емоційного і поведінкового компонентів різних типів провини;
- 2) Опитувальник міжособистісної провини (The Interpersonal Guilt Questionnaire – IGQ-67) в адаптації О. Белінської – для визначення різних видів почуття провини та зв'язку між ними;
- 3) «Опитувальник провини» (Guilt Inventory) автори К. Куглер та У. Джонс – для визначення вираженості різних типів провини;
- 4) Інтегративний тест тривожності – для вимірювання рівня ситуаційної тривоги та особистісної тривожності;
- 5) Методика «Самооцінка психічних станів» за Г. Айзенком;
- 6) Методика діагностики рівня соціальної фрустрованості Л.І. Вассермана.

Почуття провини

це соціально сформоване переживання незадоволення самим собою, яке виражається у внутрішньому конфлікті особистості через невідповідність своїх думок, дій чи бездіяльності моральним вимогам, невиконанням обов'язків перед своїм сумлінням та відповідальністю, яка настає після такого порушення власних моральних цінностей

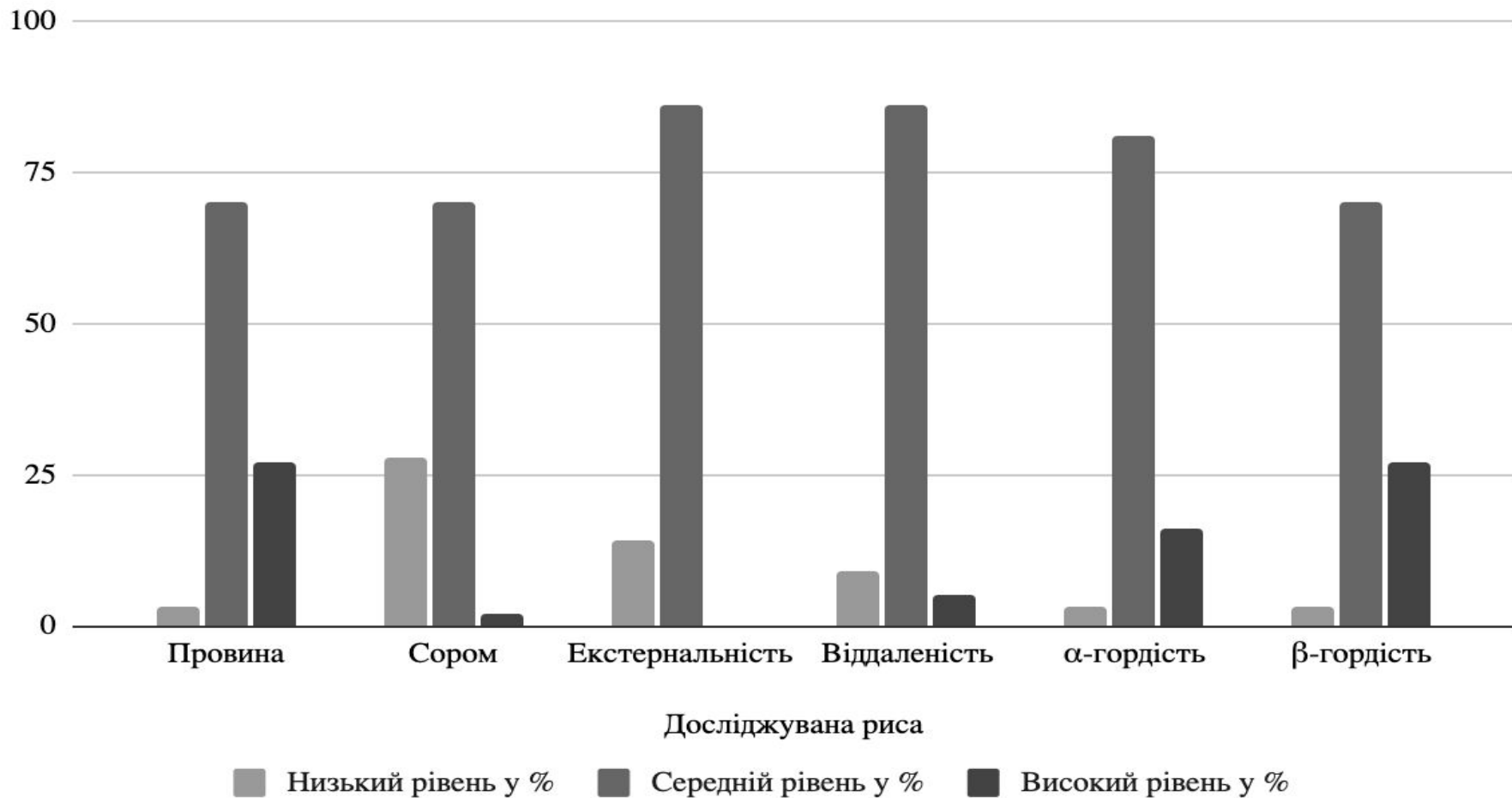
Опис вибірки та результати дослідження

Для дослідження проявів почуття провини було залучено 64 вчителя початкових класів Вінницької області жіночої статі у віці від 27 до 61 року.

Вимірювання почуття провини і сорому (TOSCA) автор Дж.П. Тангней

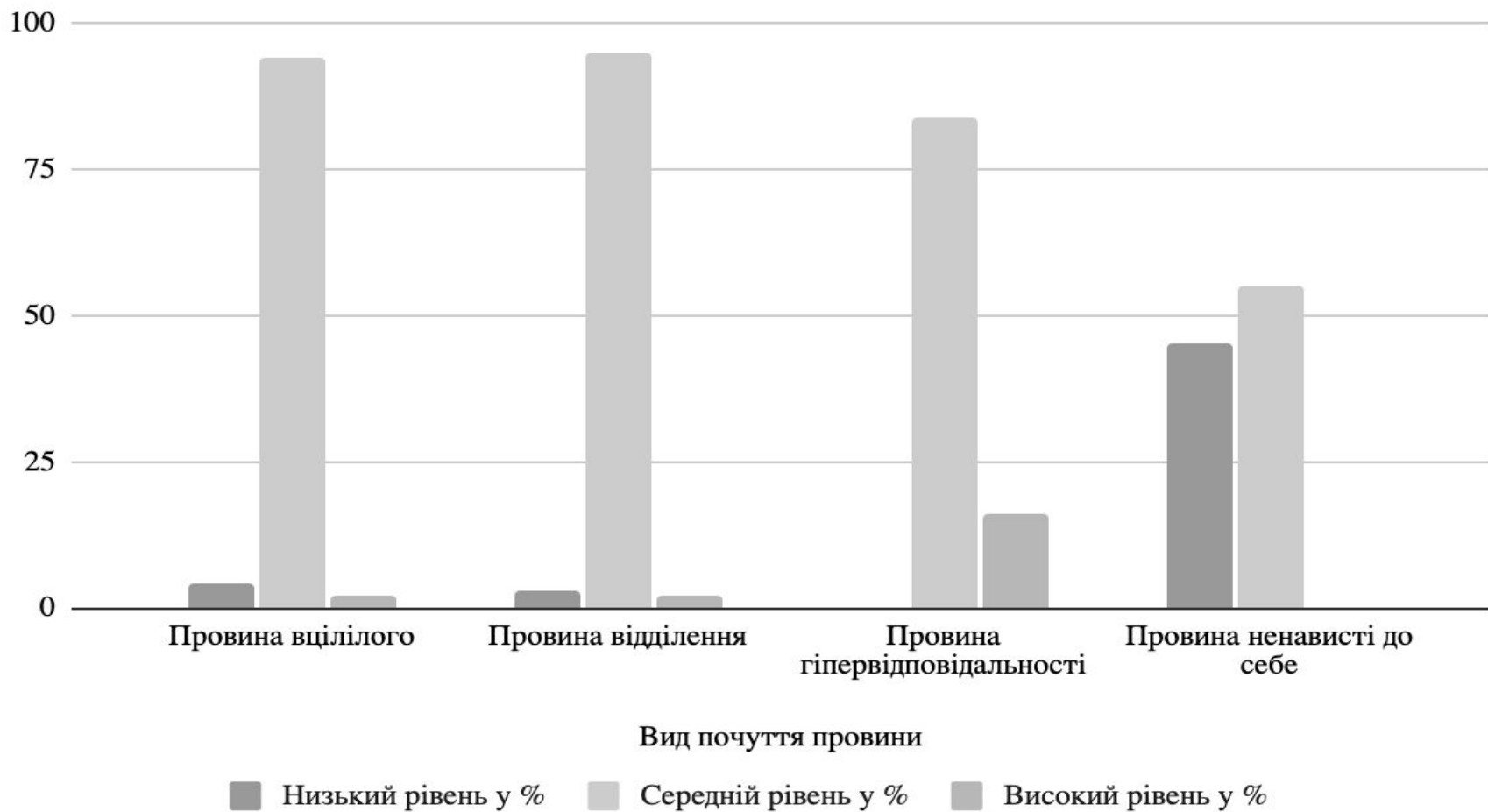
Розроблена автором методика складається з п'ятнадцяти коротких життєвих сценаріїв-ситуацій, які передбачають появу у людини почуттів провини, сорому та інших моральних емоцій. Кожна ситуація супроводжується переліком можливих емоційних, когнітивних і поведінкових реакцій на неї. Завдання випробовуваних полягає в оцінці ймовірності виникнення кожної з запропонованих реакцій за 5-бальною шкалою Лайкерт-типу

Опитувальник міжособистісної провini в адаптації О. Белінської

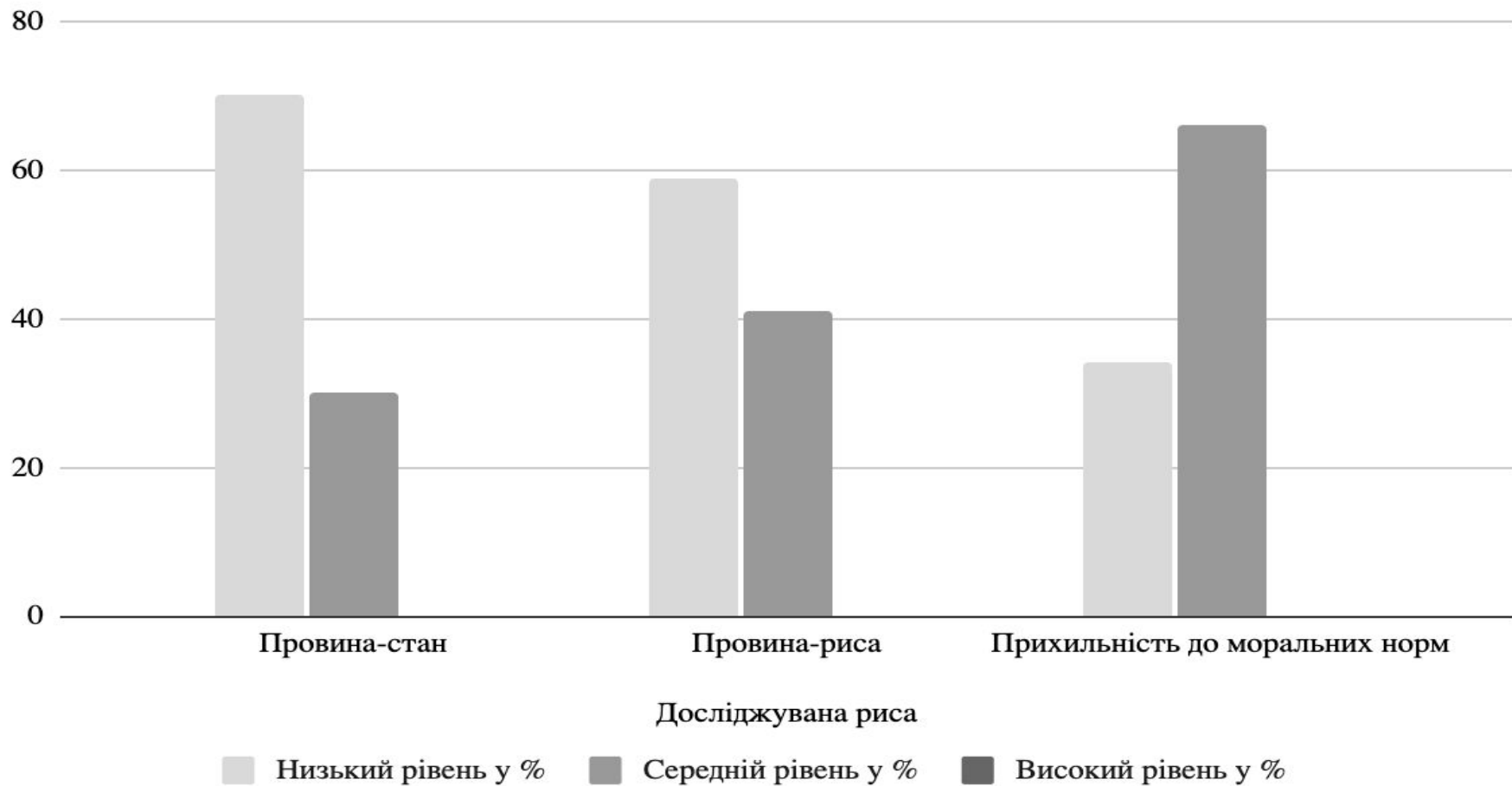
Опитувальник розроблений в співавторстві Л. Коннором, Д. Беррі, Д. Вайсом та іншими вченими для оцінки типів ірраціональної, тобто дезадаптивної провini, що складається з чотирьох шкал, відповідно до виділених автором видів ірраціональної провini: провина того, хто вижив (вцілілого); провина відділення (сепарації); провина гіпервідповідальності та провина ненависті до себе.

Опитувальник провини (К. Куглер та У. Джонс)

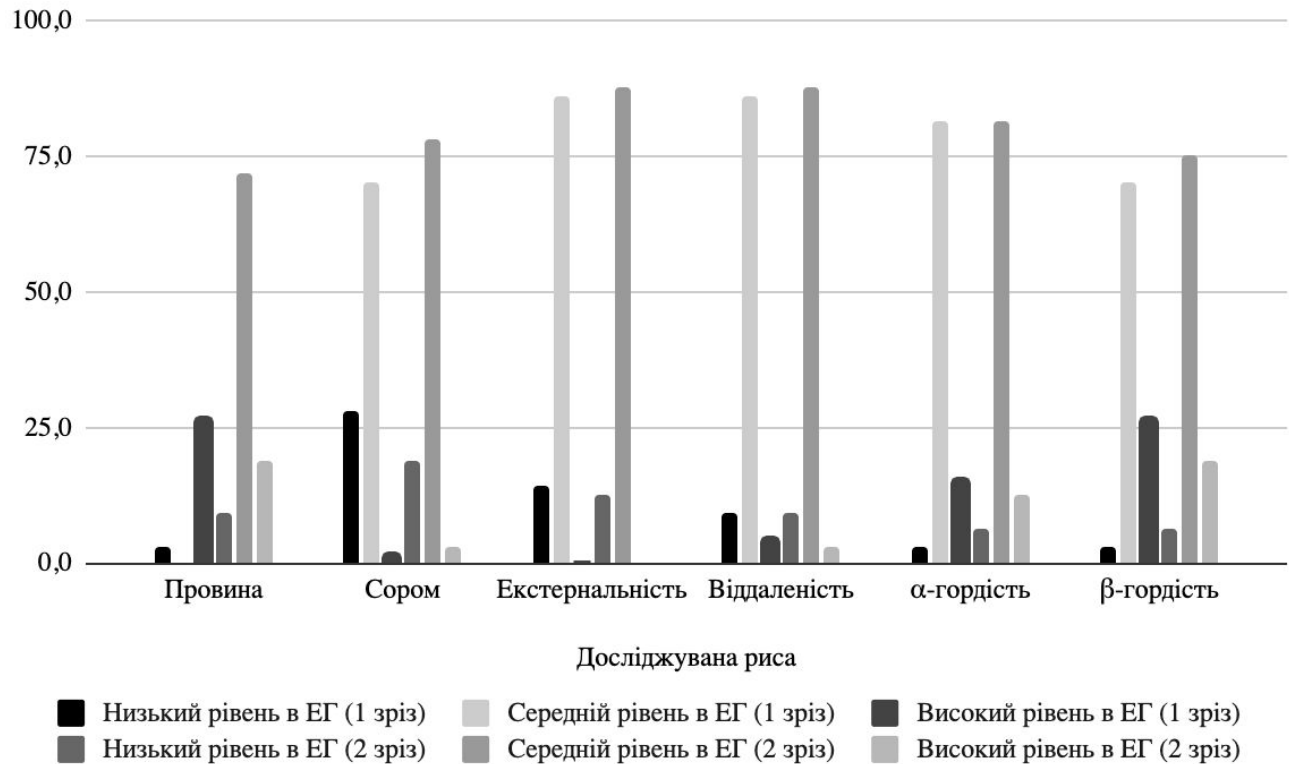
«Опитувальник провини» (Guilt Inventory) був розроблений доктором Карен Куглер і професором Уоррен Х. Джонс в США в 1991 році. На думку авторів, провини – це стан людини, який обумовлений порушенням ним боргу, вимог авторитету, обов'язків, що накладаються законом, угодою (домовленістю) або самим собою. Методика складається із сорока п'яти тверджень

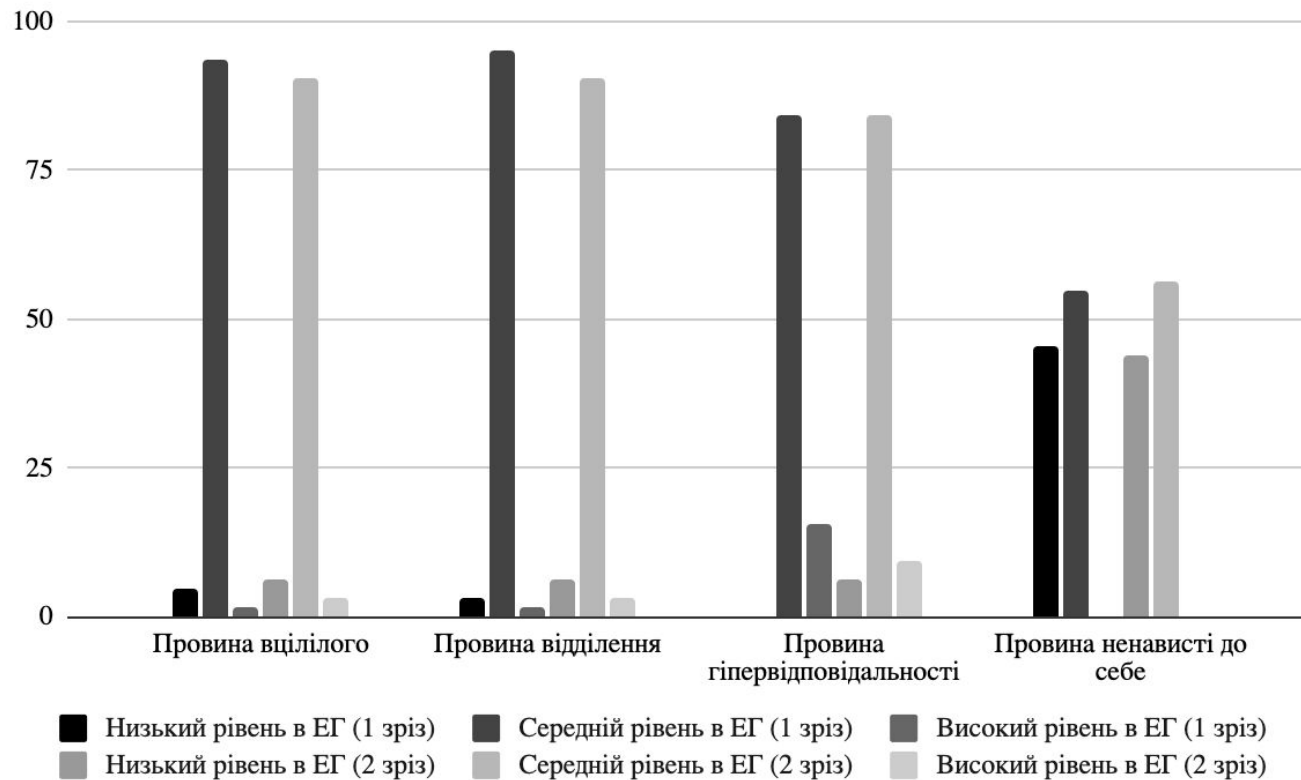

Програма психокорекції рівня почуття провини у жінок

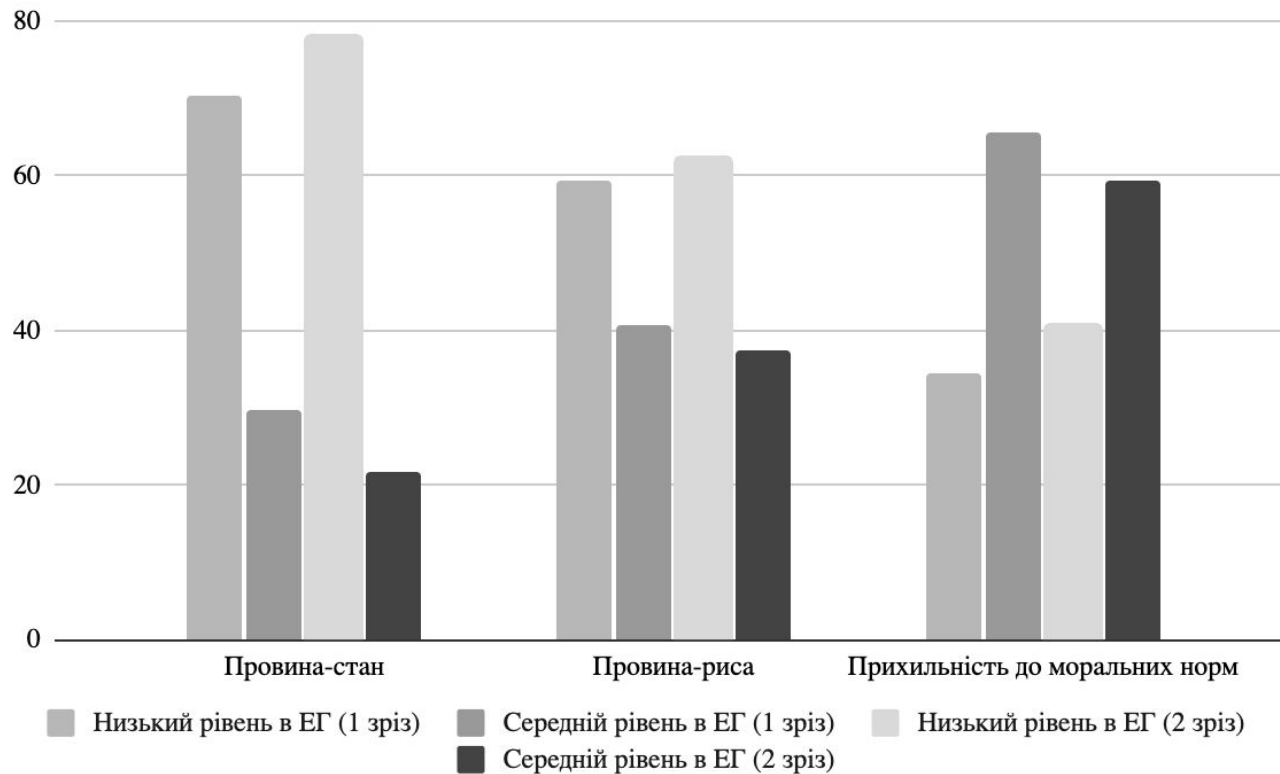
Програма психокорекції спрямована на формування нових конструктивних стратегій поведінки та адекватної оцінки ситуації. Крім того, необхідно привити та закріпити продуктивні звички, такі як: стресостійкість, асертивність, саморегуляція, раціональне мислення замість магічного, адекватна самооцінка та впевненість у собі.

Розподіл результатів дослідження почуття провини та сорому у жінок в ЕГ до (1 зріз) та після (2 зріз) формувального експерименту (N = 64) за методикою «Вимірювання почуття провини та сорому» (Test of Self-Conscious Affect (TOSCA))

Розподіл результатів дослідження різних видів прояву почуття провину у вчителів початкових класів в ЕГ до (1 зріз) та після (2 зріз) формувального експерименту (N = 64) за опитувальника міжособистісної провину (IGQ-67)

Розподіл результатів дослідження проявів почуття провини у жінок-вчителів початкових класів в ЕГ до (1 зріз) та після (2 зріз) формувального експерименту (N = 64) за методикою «Опитувальника провини» (Guilt Inventory)

Практична значущість дослідження

Практична значущість полягає в актуальності отриманих результатів дослідження щодо проявів почуття провини у жінок. Результати даного дослідження можуть бути використані в практичній діяльності психологів та спеціалістами суміжних професій у розв'язанні проблем особистісного чи сімейного характеру; також при розробці тренінгових програм для широкого кола користувачів.

Перспективи подальших досліджень

Перспективи подальших досліджень полягають у більш детальному емпіричному виявленні, диференціації та обґрунтуванні відмінностей у проявах почуття провини за гендерною ознакою. Також цікавим є спектр досліджень, пов'язаних із відмінностями у проявах почуття провини у залежності від займаної людиною професії.

Дякую за увагу!